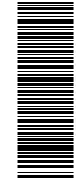

Sanat Dünyamız

KÜLTÜR VE SANAT DERGİSİ İKİ AYDA BİR YAYIMLANIR SAYI 139 MART-NİSAN 2014 ISSN 1300-2740-139 FİYATI 15 TL

KAYA ÖZSEZGİN SERDAR DARENDELİLER MARK VAN YETTER
KİTAP VE SANAT DOSYASI: LEVENT ÇALIKOĞLU NECMİ ZEKÂ
ALİ KAZMA MARTIN WILNER HANI ZUROB ALBÜM BAHANE
+ FragMENTaTION 12: MAGNUS THIERFELDER

9 771300 274038

9 771300 274002

Sanat Dünyamız 139

KAYA ÖZSEZGİN • SERDAR DARENDELİLER • MARK VAN YETTER • KİTAP VE SANAT DOSYASI: LEVENT ÇALIKOĞLU • NECMİ ZEKÂ • ALİ KAZMA • MARTIN WILNER • HANI ZUROB • ALBÜM • BAHANE + FRAGMENTATION 12: MAGNUS THIERFELDER

4.000 kitap nereye sığar?
Biz, tarihimize sığdırdık.

1945 yılında Türkiye'yi yeni bir yayıncılık anlayışıyla tanıştırmak için edebiyat dünyasına yepyeni bir pencere açtık.

O günden bugüne yayımladığımız eser sayısı 4.000'e ulaştı. Bize bu serüvenimizde eşlik eden tüm okurlarımıza teşekkürler.

Hani Zurob

Kitaplar dünyasından sanata

KİTAPLAR BİR SANATÇININ YAŞAMINI VE ÇALIŞMALARINI NASIL ETKİLER? DIANA ABOUALI, FİLİSTİNLİ SANATÇI HANİ ZUROB'UN YAŞAMINA VE SANATINA BİR GİRİŞ YAZISI NİTELİĞİNDEKİ BU METNİNDE TEKİL ÖRNEKLE ANLATIYOR; ASLINDA EZELDEN BERİ ESİN KAYNAĞI OLAN KİTAPLAR DÜNYASINA PENCERELERDEN BİRİNİ AÇIYOR.

DIANA ABOUALI

İngilizceden çeviren: Mine Haydaroğlu

Fotoğraflar | Photographs:
Sanatçının izniyle | Courtesy of
the artist

Sanatçı Hani Zurob “beni ben yapan kitaplardır” diyor. Birinci İntifada sırasında (1987-1992) İsrail işgalindeki Gazze Şeridi’nde Refah mülteci kampında büyüyen Zurob’un çocukluk yılları, çoğunlukla, ailesinin evindeki penceresiz uzun koridorun sonunda geçmiş; gerginlik arttığında ya da sıkıyönetim ilan edildiğinde tehlikelerden olabildiğince uzak kalması için anne babası onun evden dışarı çıkmamasını ve arkadaşlarından, okuldan uzakta olsa da kendi kendini eğlendirmeyi bilmesini istemişler. Fiziksel olarak kapatılmış olsa da evin o penceresiz köşesi Zurob’un hayalgücünü tetikleyen ve ona esin kaynağı olan bir dünyaya, kelimelerin, resimlerin ve hem gerçek hem hayali hikâyelerin dünyasına açılan pencere olmuş. “O tecrit köşesi” babasının kitaplarını ve dergilerini tuttuğu yermiş – Yusuf Idris, Abbas Mahmud al-Aqqad, İhsan Abd al-Qaddus, Taha Husayn gibi yazarlar tarafından yazılmış kitaplar ve hepsi komşu Mısır’da yayımlanmış *Sabah al-Khayr* ve *Rose al-Yusuf* gibi resimli dergiler. Zurob için bunlar bir define bulmak gibiymiş, gözleriyle iştahla sindirdiği bir hazine. Zurob’un çocuk ellerinde bu kötü basılmış ve ciltlenmiş

From the world of books to art

For the artist Hani Zurob, books were the making of him. As a child growing up in the Rafah refugee camp in the Israeli-occupied Gaza Strip during the first Intifada (1987-1992), Zurob often found himself confined to the windowless end of a corridor in his parents’ house, where he was made to sit out of harm’s way when tensions escalated or when curfews were imposed, meaning that he had to stay home and keep himself entertained without the help of friends or school to distract him. But though physically sealed off, that windowless corner of the house became instead a window onto a world of imagination and inspiration, of words and illustrations and stories both make-believe and real. That “sequestered nook” was where his father’s books and magazines were kept—stacks of books by Yusuf Idris, Abbas Mahmud al-Aqqad, Ihsan Abd al-Qaddus, Taha Husayn, and illustrated magazines like *Sabah al-Khayr* and *Rose al-Yusuf*, all published in neighboring Egypt. They were a treasure trove that

Hani Zurob
Heritage [Miras]
2009
tuval üzerine
akrilik, pigment
ve katran | acrylic,
pigments and tar
on canvas
120 x 100 cm

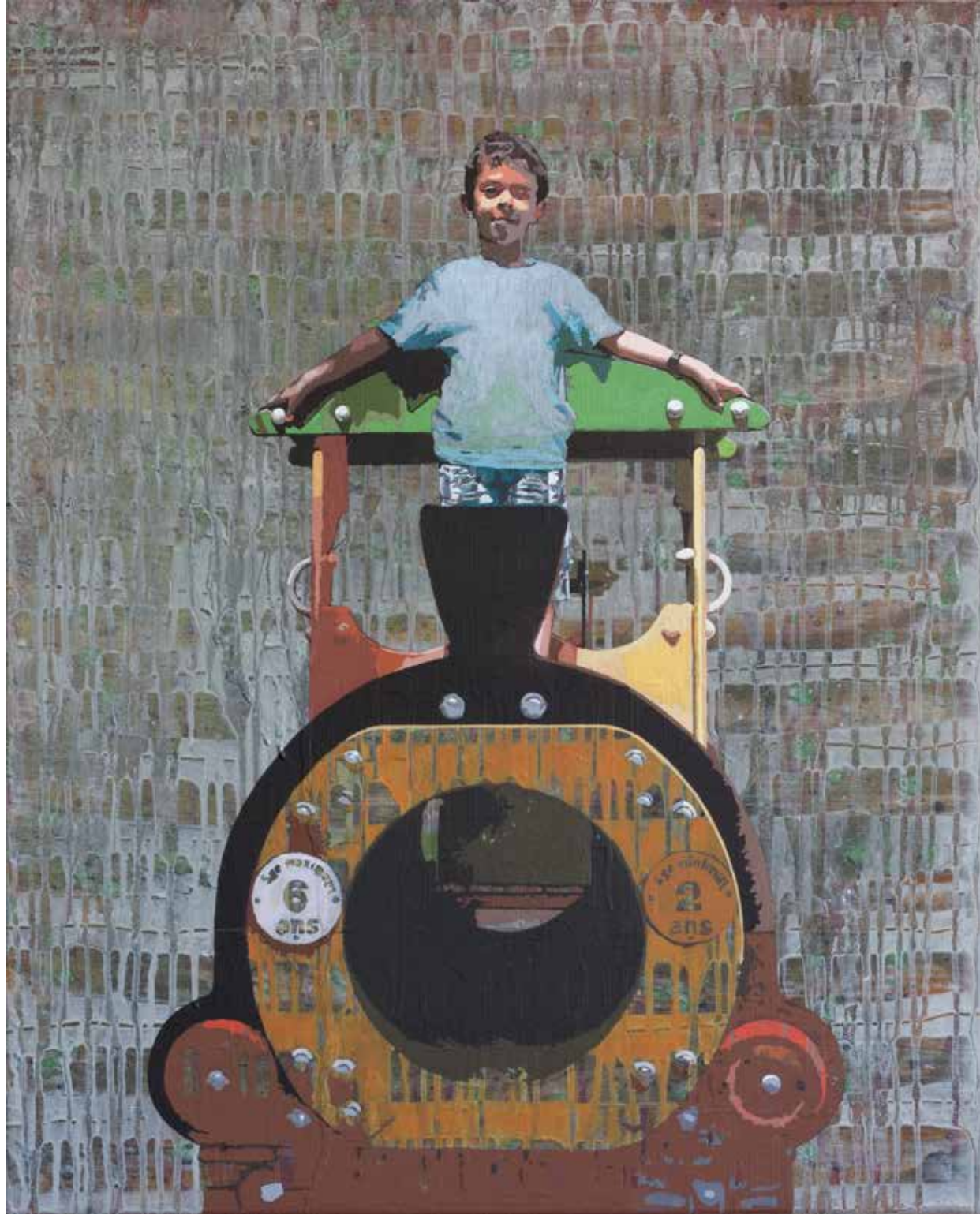
kitaplarla dergiler onu edebiyata ve daha önemlisi sanata çekmiş.

Geçen ay sonu Paris’teki evinde Zurob’la Skype aracılığıyla konuştum. 12 yaşlarında bir oğlan çocukken yerde yüzükoyun yatıp kitaplarda ve özellikle de *Sabah al-Khayr* dergisinde bulduğu çizimleri nasıl taklit ettiğini anlattı. Zurob metinlere eşlik eden illüstrasyonlardan yağlıboya ve pastel, suluboya ve desen arasındaki farkları anlamaya başlamış, ama tabii pratikte değil, sadece bakarak. (Zurob, Nablus’taki al-Najah Üniversitesi’nde öğrenciyken ilk kez resim yapabilmış; ondan önce sadece kalem, krayon ve gazlı kalemleri olabilmış.) Babasının kütüphanesinde illüstrasyonları çalışırken onları tekrar

tekrar kopyalıyormuş ve bunu yaparken yavaş yavaş kendi üslubunu geliştirmeye başlamış; bu süre içinde renk, gölge, kompozisyon ve perspektif öğrenmiş. Ama onun sanat ve edebiyat aşkını besleyen sadece kitaplar değilmiş. Kitaplar ona başka tutkuları için de aracı olmuşlar. Komşu kızlardan birine yazdığı aşk mektuplarını Abeer pembe dizi romanlarının içinde gönderiyormuş (Harlequin serisine çok benzeyen ve geçen yüzyılın son döneminde Arap ergenler arasında çok popüler olan bir dizi). Kız kardeşinin Abeer romans kitabının içinde aşk mektuplarını sevgilisine taşıdığından kimse şüphelenmemiş. Zurob ve onun gibi oğlanlar ve kızlar için kitaplar mükemmel bir kılıfmış.

Zurob’s eyes devoured. Those poorly printed and bound paperbacks and periodicals became, in Zurob’s young hands, an initiation to literature and, more importantly, art.

I spoke with Zurob via Skype late last month at his home in Paris. He recounted how he, as a boy of twelve or so, would lie stomach-down on the floor, and copy the drawings he would find in the books and especially the magazine, *Sabah al-Khayr*. From the illustrations that would accompany the articles, Zurob learned to differentiate between oils and pastels, watercolors and sketches, but only by sight and never in practice. (Zurob painted for the first time as a student at al-Najah University in Nablus;

Hani Zurob
Waiting #10
[Bekleyiş #10]
2013
tuval üzerine
akrilik ve pigment
| acrylic and
pigments on
canvas
81 x 65 cm

Hani Zurob
Flying Lesson #10
[Uçuş Dersi #10]
2012
tuval üzerine akrilik
ve pigment | acrylic
and pigments on
canvas
81 x 60 cm

Zurob'a al-Najah Üniversitesi'nde sanat eğitimi almaya giderken aile evindeki bu kitaplardan hiç yanına aldı mı diye sordum. Almadım, dedi. Batı Şeria'dan, anne babasının haberi olmadan, gece karanlığında evden kaçırılmak zorundaymış çünkü Gazze'de yaşayanların oraya gidip gelmeleri katı sınırlamalar altındaymış. Al_Najah'ya vardığında onu güzel sanatlar eğitimden daha fazlasının beklediğini görmüş. Üniversitenin kütüphanesi daha önce gördüğü hiçbir şeye benzemiyormuş. Üniversitedeki ilk yıllarında şiir okumaya, özellikle de modern Arap şairlerini okumaya başlamış; zaten babasının ağırlıklı olarak İslam-öncesi şiir kitapları koleksiyonu Zurob'u buna iyi hazırlamış. Haiku'yu da keşfetmiş. "Şiire duyduğum ilginin mantıklı bir nedeni vardı" diyor Zurob: Sıla hasretti. Romanlar ve psikoloji hakkında kitaplar da aynı ölçüde ilgisini çekmiş. "Kitap, özellikle de şiir okumak sayesinde içimdeki sanatı özgür bırakabilirim" diyor; bunlar onun duygularını ve hissettiklerini anlamaya ve dile getirmeye başlamasının yolunu açmışlar. Ancak üniversite kütüphanesinin koleksiyonunda sanat kitaplarının sayısı azmış ve sanat tarihi eğitimi Picasso'nun ötesine pek geçememiş. Mezuniyetinin ardından Ramallah'a taşınıp Samir Salameh ve Muhammad Saleh Khalil'le tanışma şansını elde ettikten ve bu sanatçılar ona kendi özel kütüphanelerini cömertçe açtıktan sonra ilk kez modern ve çağdaş sanat eserlerinin röprodüksiyonlarını görebilmiş. Zurob bu kitaplarda gördüğü eserlerin, özellikle de Egon Schiele'nin otoportrelerinin aurasını hissetmeye başlamış; Ramallah'tayken yaptığı tablolar üzerinde Schiele'nin resimlerinin çok derin etkisi olmuş.

Zurob 2006 yılında Paris'e taşınmış ve bu sefer de yanında hiçbir kitap getirememiş. Onları Kudüs'te

Hani Zurob
Standby #06
2007
tuval üzerine akrilik, pigment ve katran
| acrylic, pigments and tar on canvas
120 x 100 cm

kayınpeder ve kayınvalidesinin evinde bırakmış. Son üç nesildir, sürülmüş Filistinlilerin çoğu gibi onun da yolculuklarında yanında fazla şey taşıtılmamış. Paris bir müzeler kenti ve Zurob onları neredeyse dini bir tutkuyla ziyaret ediyor. Bir arkadaşıyla birlikte ilk kez Picasso Müzesi'ne girdiğinde ustanın resimlerinden birinin önünde ağlamaya başlamış. Arkadaşı onun bir dâhinin eserinin önünde olduğu için ağladığını sanmış, ama nedeni bu değilmiş. Yanında yerde oturan bir kız çocuğu görmüş, küçük çocuk elinde kalem kâğıt, tepesinde duran Picasso'nun resmini heyecanla kopyahyormuş.

before that all he had access to were pencils, crayons and markers). As he studied the illustrations in his father's library, he began to recopy them in a style that gradually became his own, learning in the meantime about color, shadow, composition and perspective. But books weren't only a means by which to feed his love of art and literature. They were conduits for other passions. Love letters sent to one of the neighborhood girls were slipped into copies of Abeer romance novels (a series popular among Arab adolescents of the last century, very similar to Harlequin books). No one would suspect that his sister, handing the latest Abeer romance to his sweetheart, was transferring the confessions of a lovesick adolescent. For Zurob, and presumably other boys and girls like him, it was the perfect cover.

I asked Zurob if he took any of those books from his parents' house with him, when he left to study art at al-Najah University. He didn't, he said. He left under the cover of darkness without his parents' knowledge because he had to be smuggled into the West Bank since there were strict restrictions on Gazans moving to and living there. When he got to al-Najah, he found something more than the fine arts program awaiting him. The university library was like nothing he had seen. It was during his undergraduate years that he began reading poetry, particularly the modern Arab poets, for which his father's collection of primarily pre-Islamic poetry prepared him well. He also discovered haiku. His homesickness made his attraction to poetry a logical one, he said. Novels and books about psychology found their way to him in equal measure. "Reading books, especially poetry, was the way I was able to let out the art within me," he claimed; they were a way for him to understand and articulate his feelings and emotions. Books about art

were rare in the university library's collection, however, and his education in the history of art barely went beyond Picasso. It wasn't until he had the good fortune of meeting the artists Samir Salameh and Muhammad Saleh Khalil after moving to Ramallah post-graduation that he was able to see reproductions of modern and contemporary art works for the first time when both artists generously granted Zurob access to their personal libraries. Zurob deeply felt the aura of the works he saw in those books, in particular the self-portraits of Egon Schiele, which had a profound impact on the paintings he produced in Ramallah.

Zurob moved to Paris in 2006, and again he could not bring any of his books with him, leaving them behind at his in-laws' house in Jerusalem. He was always forced to travel light, like most exiled Palestinians have done for the past three generations. Paris is a city of art museums, and Zurob visits them religiously. He told me of the first time he went to the Picasso Museum with a friend, and cried in front one of the master's works. His companion assumed it was because he was standing before a work of genius, but that was not the reason. He had seen a young child sitting on the floor next to where he stood, a painting looming over her as she sat, armed with pencil and paper, earnestly copying Picasso in her own hand. ●